

Przewodnik po Klasztorze OO. Kapucynów w Rozwadowie

Plik pobrano ze strony:

Rozwadow.pl

TŁO HISTORYCZNE

Na mocy przywileju lokacyjnego, wydanego przez króla Jana III Sobieskiego ówczesnemu dziedzicowi Charzewic Gabrielowi Rozwadowskiemu w 1690 r., na południowych połaciach wsi Charzewice zostało założone miasto. Zasadźca nadał mu miano od swojego zawołania - Rozwadów. W 1723 r. miasto przeszło w posiadanie rodziny magnackiej Lubomirskich z Rzeszowa. Ze względu na prowadzoną wojnę północną Rozwadów był wtedy zniszczony i zubożały. Dopiero w 1740 r. książę Jerzy Ignacy Lubomirski podjął akcję zagospodarowania miasta. Najpierw rozpoczęto budowę kompleksu klasztornego, ratusza, domu zajezdnego. Duże znaczenie dla rozwoju miasta miało pozyskanie w 1744 r. przywileju od Augusta III na targi, odbywające się dwa razy w tygodniu - czwartki i niedziele.

Kompleks klasztorny umiejscowiono na wzgórzu o wys. 171 m.n.p.m. poza miastem, zwanym Jasną Górą, gdyż jak mówi legenda często w nocy widywano tam miłe światło. Takie położenie miało kapitalne znaczenie podczas częstych powodzi, gdyż San zmieniał koryto bardzo często, a woda podchodziła pod mury

klasztorne.

Jeszcze pod koniec XVIII w. całą część wzgórza porastały lasy, które później zostały wycięte w czasie budowy klasztoru na konstrukcje stropów i wiązań dachowych.

HISTORIA KLASZTORU

Pierwsi Kapucyni przybyli z prowincji Bolońskiej w 1681 r., dzięki staraniom króla Jana III Sobieskiego. Szybki ich rozwój w kraju oraz widoczna owocna praca jako kaznodziejów, opiekunów chorych sprawiły, iż zainteresował się Zakonem książę Jerzy Ignacy Lubomirski. W niedługim czasie podjął starania o sprowadzenie franciszkanów-kapucynów do Rozwadowa. W 1740 r. zwrócił się do przełożonego prowincjalnego w Pradze, O.Liboriusza z Grašlic z prośbą o przyjęcie nowej fundacji.

Zarządzenie o przyjęciu ósmej już fundacji tego Zakonu zostało wydane na sekcji w Warszawie 14 X 1740 r. Zaś kardynał Aleksander Lipski dekretem z dnia 19 XI 1740 r. wyraził zgodę na założenie klasztoru. Wizja lokalna oraz przyjęcie wyznaczonej parafii odbyło się 21 III 1741r. Darowiznę w imieniu Zakonu przyjmował O.Liboriusz w towarzystwie O.Stanisława z Warszawy, ks. Jana Jakielskiego (proboszcza miejscowego) oraz licznie zgromadzonej miejscowej ludności. Pismo dokumentujące przekazanie Zakonowi wyznaczonego terenu podpisali delegaci Ordynariusza Krakowskiego, zaś ostateczne zatwierdzenie odbyło się w Rzymie u najwyższych władz Zakonu.

W miejscu, gdzie miał stanąć kościół klasztorny, zgodnie z tradycją franciszkańską postawiono krzyż, poświęcony przez ks. Stanisława Lipskiego. Pomyślano też o budowie drewnianej kaplicy, a także skromnego pomieszczenia dla przyszłych zakonników. Kierownikiem budowy i pierwszym przełożonym został O.Damazy z Litomierzy. Przygotowanie potrzebnych materiałów budow-

Portret Fundatora ks. Jerzego Lubomirskiego
w reflektarzu

lanych trwało około trzech lat. Surowców do budowy obiektu było pod dostatkiem, gdyż tereny znajdujące się w północnych peryferiach miasta były obfite w pokłady iłów. Jak mówi tradycja, cegły do budowy klasztoru pozyskano także z rozbiórki zamku obronnego w niedalekim Przyszowie, będącego własnością Kazimierza

Wielkiego. Książę Jerzy Ignacy Lubomirski uzyskał w roku 1741 zgodę do Augusta III na jego rozbiórkę, gdyż zamek ten końcem XVII w. popadł w ruinę.

Kamień węgielny pod świątynię poświęcił ks. Jan Kokoszyński, proboszcz rudnicki, 7 VII 1743 r.

Modlitwa Zakonników w chórze zakonnym

Niepomyślne wydarzenia hamowały pracę, ale nie potrafiły ostudzić zapału i ofiarności Fundatora. W styczniu 1743 r., przed rozpoczęciem właściwej budowy pożar strawił drewniane mieszkania zakonników wraz z kaplicą, jednak Kapucyni znaleźli schronienie na plebani ks. Jana Jakielskiego. Kolejny wypadek wydarzył się w listopadzie 1745 r. Wzniesione przez architekta Jana Opitza fundamenty uległy częściowemu zniszczeniu. Kolejny architekt Jan Bay sprowadzony przez Fundatora z Warszawy kontynuował budowę i w 1753 r. doprowadził ją do końca. I tak, na wzgórzu poza miastem stanął klasztor wybudowany w stylu tokańsko-umbryjskim, będącym swoistą odmianą baroku.

Konsekracji kościoła pod wezwaniem Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny dokonał 14 X 1753 r. ks. Bp. Franciszek Potkański, sufragan krakowski. Klucze do kościoła i klasztoru wręczył O. Damazemu, miejscowemu przełożonemu, pierworodny syn Fundatora, Teodor Hieronim Lubomirski. Fundator nie doczekał tej uroczystej chwili, zmarł bowiem w Rzeszowie 19 VII 1753 r. Jego ciało zostało przeniesione do klasztoru i złożone w krypcie fundatorów.

W tym samym roku 7 października rozwadowski klasztor, na Kongregacji Zarządu Kustodii otrzymał tytuł pełnoprawnego konwentu z liczniejszą wspólnotą zakonną. Pierwsza wspólnota zakonna składała się z sześciu kapłanów, dwóch kleryków i pięciu braci.

ZABYTKI SAKRALNE NA PLACU PRZYKOŚCIELNYM

Wchodząc na teren konwentu klasztornego głównym wejściem, zauważamy stojącą na wysokiej kolumnie figurę, przedstawiającą św. Feliksa z Cantalice. Figura świętego stoi tu już od czasu fundacji. Warto też zwrócić uwagę na resztki polichromii znajdującej się w dolnej części kolumny, a przedstawiające Matkę Boską

z Dzieciątkiem Jezus.

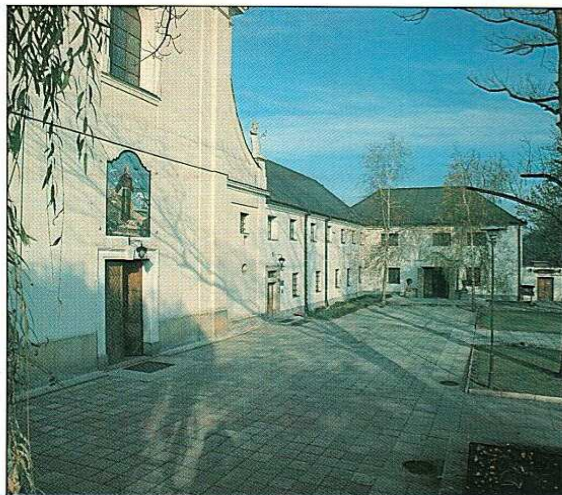
W części południowej placu przykościelnego stoi na postumencie figura św. Józefa z Dzieciątkiem Jezus na ręce, z roku 1908. Wykonał ją rzeźbiarz-amator O. Florian Janocha, gwardian klasztoru w latach 1906-1912, w podzięk za łaskę uzdrowienia. Od strony wschodniej, na części skośnej cokołu znajduje się płaskorzeźba w kamieniu przedstawiająca herb papieski, dwa klucze skrzyżowane z krzyżem, ponad nimi tiara oraz orzeł bez korony. Niżej u podstawy wykonano dwie płaskorzeźby oraz dwie tablice z dzisiaj słabo czytelną treścią.

Obok figury św. Józefa, na narożniku obmurowania placu przykościelnego znajduje się kaplica Matki Boskiej Niepokalanej. Wystrój wewnętrzny zaprojektował stalowski technik Roman Ciba, natomiast samą figurę wykonał w piaskowcu rzeźbiarz-amator Góral, który był zatrudniony przy budowie ogrodzenia placu klasztornego od strony schodów prowadzących do miasta. Nad wejściem do kościoła została położona polichromia przedstawiająca *Kazanie św. Franciszka do ptaszków*, autorstwa Jadwigi Kukuły ze Stalowej Woli. Jest to już trzecia polichromia: pierwszą było malowidło ze sceną *Porciunkuli*.

Ponad obrazem frontowym, na lewym postumencie kończącym spływ bocznej części fasady znajduje się rzeźba w kamieniu przedstawiająca św. Franciszka Serafickiego. Figura z II połowy XVIII w. Z kolei po prawej stronie, na tej samej wysokości - figura św. Antoniego Padewskiego z tego samego okresu.

ZABYTKI SAKRALNE WE WNĘTRZU KOŚCIOŁA

Okazały ołtarz główny, stojący na przeciwległej ścianie do wejścia świątyni uległ pewnym modyfikacjom od czasów fundacji. Z tamtego okresu pochodzą jedynie części oskrzydłające centralną część ołtarza, tzn. obie kolumny z podstawami oraz wieńczą-

Front klasztoru z placem przykościelnym

cymi je półkulami. Liczne zmiany pierwotnej części ołtarza nastąpiły już w latach 1836-1837. Całą górę ołtarza przyozdobiono licznymi rzeźbami, a we wnętrzu nastawy umieszczono nowy obraz Zwiastowania N M P, pędzla Karola Stokalskiego z Rze-

szowa. Wtedy też powstało nowe rzeźbione tabernakulum. W roku 1933 rozpoczęły się prace zmierzające do zrekonstruowania ołtarza w formie pierwotnej. Wszystkie rzeźby zostały usunięte z ołtarza, także tabernakulum. W jego miejsce sporządzono nową mensę ołtarzową wraz z nowym tabernakulum i tronem, który

Wnętrze kościoła. W środku ołtarz główny,
a w nim obraz Zwiastowania NMP

istnieje do dziś. W zwieńczeniu głównego ołtarza widnieje obraz Serca Pana Jezusa. Postać w białej szacie i czerwonym płaszczu, opadającym z ramion. Obraz wykonany w Lwowie w 1936 r.

W niszy, z prawej strony wielkiego ołtarza umieszczono obraz św. Fidelisa z Sigmaringen. Półpostać świętego w pozycji frontalnej, z krzyżem, palmą męczeńską i białymi liliami w dłoni. Malował Władysław Barwicki w latach 1928-1932. Po lewej stronie w niszy, obraz tego samego autora, przedstawiający Bł. Franciszka z Camporosso. Półpostać świętego w pozycji bocznej w prawo, klęczącej przed krzyżem.

Nad amboną postać anioła, o wys. ok. 160 cm, rzeźba drewniana w pozycji frontalnej, stojącej, w złotych szatach. W rękach trzyma wysoki brązowy krzyż. Poniżej kompozycja z białych obłoków i czterech główek uskrzydłych aniołków. Rzeźba z II poł. XVIII w.

W zachrystii, nad wejściem od strony kościoła wisi obraz przedstawiający *Opiekę św. Józefa*. Na pełnym morzu św. Piotr steruje łodzią, wiosłują kapucyni i inni zakonnicy. Na dalszym planie, z prawej strony Bazylika Piotrowa na wysokiej skale. Św. Józef osłania przed gromami z nieba łódź i Bazylikę. Obraz powstał w 1908 r. Zaprojektowany przez O. Floriana Janochę, namalowany przez art. Bronisława Grzywacza. Jednak w 1932 r. został zastąpiony przez nowy o tej samej treści, namalowany przez art. Michała Hołyńskiego. W chórze zakonnym na uwagę zasługują trzy obrazy. Pierwszy z nich, w niszy z prawej strony, to św. Antoni Padewski w pozycji klęczącej, bocznej w lewo przed pulpitem z rozłożoną księgą. Ponad pulpitem objawione Dzieciątko Jezus. Z lewej strony białej lilie. Obraz malował w latach 1928-1932 Wł. Barwicki.

W niszy z lewej strony obraz z św. Franciszkiem z Asyżu. Święty w pozycji klęczącej, z rękami złożonymi na krzyż, modli się z

księgi rozłożonej na kamieniach. Malowidło tego samego autora co poprzednie.

Ostatnim obrazem jest portret Fundatora klasztoru, ks. Jerzego Lubomirskiego, umieszczony na czołowej ścianie chóru. Fundator w pozycji bocznej w prawo, w siwej peruce, w pancerzu, w czerwonej delii. Obraz z 1900 r.

Pierwszy ołtarz boczny po stronie południowej znajdował się od niedawna w kaplicy św. Franciszka z Asyżu, patriarchy zakonów franciszkańskich. Po zbudowaniu w 1986 r. kaplicy pasyjnej ołtarz ten został przesunięty do następnej kaplicy bliżej wyjścia. Cała pierwotna nastawa ołtarzowa została mocno zwężona. Pierwotny obraz św. Franciszka nie zachował się. Obecny jest swobodną kopią hiszpańskiego malarza Bartolome Murilla. Przedstawia św. Franciszka, w brązowym kapucyńskim habicie, wspierającego się o kulę ziemską, obiema rękami obejmując Ukrzyżowanego. Obraz namalował krakowski malarz Karol Rogalski ok. 1906 r. W kaplicy pasyjnej znajduje się okazały drewniany krucyfiks z II poł. XVIII w., wyrzeźbiony przez włoskiego kapucyna. Do 1908 roku w miejscu krzyża znajdował się obraz św. Feliksa z Cantalice, który usunięty z ołtarza zaginął.

W tejże kaplicy pasyjnej stoi niewielka statua brązowa przedstawiająca Ojca Świętego, Jana Pawła II. Wykonana została w latach 80-tych przez artystę Stanisława Sikorę z okazji drugiej pielgrzymki papieża do Ojczyzny. Obok wejścia do zachrystii zamontowano witraż z św. Franciszkiem z Asyżu projektu art. Witolda Jańczyka.

W pierwszej kaplicy po stronie północnej w pobliżu ołtarza głównego, stoi ołtarz św. Antoniego Padewskiego z jedynym obrazem jaki zachował się od czasów fundacji. Święty w pozycji klęczącej, bocznej w lewo, przed ołtarzem z księgą. Obejmuje rękami objawione Dzieciątko Jezus, które wręcza mu białą lilie. Z lewej strony malowidła uskrzydłone główki aniołków. Prawdopodobnie

Obraz fundacyjny

autorem obrazu jest brat zakonny Dydak z Fulneku, I poł. XIX w. Ostatni ołtarz po stronie północnej, bliżej wejścia jest kopią obrazu jasnogórskiego, poświęcony Matce Boskiej Częstochowskiej. Madonna z Dzieciątkiem, w złotych koronach, wysadzanych kamieniami. Pierwotnie w tym miejscu był wystawiony obraz św. Barbary, patronki flisaków. Obecne malowidło pocho-

dzi z 1954 r., pędzla art. Jadwigi Rymar.

Obecna polichromia w kościele jest drugą z kolei. Z pierwszej zachowało się rozległe malowidło nad głównym ołtarzem: *Niepokalana wśród polskich Świętych i Błogosławionych* oraz ponad łukami kaplic bocznych w nawie głównej: obok ambony - *Styg-*

Fragment krypty fundatorskiej wraz z ołtarzykiem

maty św. Franciszka, w pobliżu chóru *Św. Feliks z Cantalice* w sąsiedztwie chóru *Święta Rodzina* oraz w pobliżu prezbiterium - *Cud uzdrowienia św. Antoniego*. Autorem wszystkich wymienionych obrazów jest art. malarz Bronisław Grzywacz z Krakowa. Przy wejściu, pod chórem, po prawej stronie znajduje się rzeźba w drzewie, polichromowana, przedstawiająca św. Antoniego Padewskiego. Święty w pozycji frontalnej, stojącej, z Dzieciątkiem Jezus na lewej ręce. Dzieciątko trzyma na kolanach kosz z bułkami. Jedną z nich podaje święty ubogiemu, klęczącemu z lewej strony. Rzeźba z I poł. XX w. Po przeciwnej stronie usytuowana jest płyta pamiątkowa poświęcona O.Hieronimowi Rybic, kapucynowi, budowniczemu kościołów w Rozwadowie, Woli Rzeszyckiej oraz Kaplicy Matki Bożej Różańcowej w Chylach. Tablicę ufundowano w 50-tą rocznicę śmierci O.Hieronima. Plakietę wykonał art. Bogusław Langman z Krakowa w 1977 roku.

W przedsionku furty zakonnej umiejscowiony jest tzw. obraz fundacyjny, symbolizujący przekazanie klasztoru we władanie zakonników. Osoba znajdująca się w centralnym miejscu obrazu, w bogatym odzieniu, to syn Fundatora - Teodor Hieronim Lubomirski. Stojący obok niego trzech młodzieńcy to synowie z drugiego małżeństwa Fundatora: Jerzy, Adolf i Franciszek. Na dalszym planie, po prawej stronie na wzgórzu widoczny klasztor z ogrodem. Obraz datowany na drugą połowę XVIII w.

Obok północnego ołtarza, św. Antoniego Padewskiego istnieje wejście do tzw. krypty fundatorskiej, w której są pochowani niektórzy Lubomirscy: książę Jerzy Ignacy Lubomirski (zm. w 1753 r.), jego syn Teodor Hieronim Lubomirski (zm. w 1761 r.), syn Teodora - Franciszek Lubomirski (zm. w 1812r.), Karolina Emilia Lubomirska (zm. w 1940 r.), Anna z Ałamów Zamojskich Lubomirska, żona Jerzego Ignacego Lubomirskiego (zm. w 1943 r.). Ostatnim potomkiem z linii rzeszowsko-rozwadowskiej jest żyjąca Jolanta Lubomirska.

KAWIARENKA "PRZYSTAŃ" ZAPRASZA

Trafić tutaj to rzecz prosta. Wystarczy abyś znalazł się na placu przykościelnym i spojrzął w odpowiednim kierunku. Zobaczysz wtedy wypalony w kawałku drewna napis "Przystań", a obok niego dwa stylowe lampiony. Do znalezienia się we właściwym

Wnętrze kawiarenki "Przystań"

miejsu dzieli Cię przejście w dół po schodach. Od razu zauważysz gustownie urządzone wnętrze z zachowaniem oryginalnej architektury klasztornych piwnic. Mimo że są to piwnice, nie jest tu wcale zimno. Działa ogrzewanie ... A jeśli Ci to niewystarczyło zawsze możesz ogrzać się przy kominku.

Nie, nie - tu drinków nie serwują, ale jeśli jesteś spragniony możesz się napić dobrej i taniej herbaty czy kawy, a przy tym posłuchać dobrej muzyki. To dla ciała. A dla ducha? Jak dobrze trafisz, to posłuchasz poezji, zobaczysz ciekawą sztukę, a także spotkasz się z interesującym człowiekiem. W miejscu tym spotykają się także członkowie Rozwadowskiego Towarzystwa Kulturalnego. Od niedawna funkcjonuje Dyskusyjny Klub Filmowy, cieszący się dużą popularnością. Czekamy na Ciebie, co tydzień w piątki, soboty, niedziele, od godz. 17 do 22.

P.S. Miejsca o tak swoistej i niepowtarzalnej atmosferze nie ma w okolicy.

Wydawca:

Juniorat Braci Kapucynów
oraz Rozwadowskie Towarzystwo Kulturalne
Konsultacja: O. Alojzy Wojnar

Współpraca: O. Kazimierz

Zdjęcia: Adam Krzykwa

Skład i łamanie: TOP ACTION, ul. Okulickiego 64, Stalowa Wola

Druk: O.P. APLA, ul. Buczka 11, Kielce, tel. 542-11

Niniejszy folder stanowi swoistą cegiełkę, z której cały dochód będzie przeznaczony na wybudowanie nowych organów do kościoła ZNP w Rozwadowie.

Wpłaty prosimy kierować na konta:

"Społeczny Komitet Budowy Organów przy Klasztorze OO. Kapucynów"

Bank Depozytowo-Kredytowy O/Stalowa Wola, ul. Wolności 17

nr 338259 - 781550 - 181 - 61

lub Bank Spółdzielczy w Stalowej Woli, ul. Okulickiego 56c

nr 983433 - 1427 - 132 - 3

Plik pobrano ze strony Rozwadow.pl – przygotowanie wersji elektronicznej Marek Maciej Ziemia, luty 2008.